

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

RPW/25283/2019 P
Data: 2019-04-23

Warszawa, dnia ...18.04... 2019 r.

DUS.II.071.6.2019.MJ
dot. III.7060.122.2016.AJ

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2019 -04- 23
ZAE.	NR

Pan
dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w związku z Pana wystąpieniem w sprawie zasad waloryzacji kapitału początkowego oraz składek na ubezpieczenie emerytalne stanowiących podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 z późn. zm.) w przypadku, gdy wniosek o jej przyznanie został zgłoszony w czerwcu danego roku, uprzejmie informuję, że nie podjęto jeszcze decyzji w tej sprawie, ponieważ nadal poszukiwane jest możliwe do wprowadzenia rozwiązanie, które zlikwidowałoby negatywne skutki przejścia na emeryturę w czerwcu, a jednocześnie nie spowodowałoby negatywnych skutków dla osób przechodzących na emeryturę w pozostałych 11 miesiącach roku i byłoby spójne z konstrukcją systemu ubezpieczenia emerytalnego.

Świadczenie osoby przechodzącej na emeryturę w czerwcu, obliczanej z zastosowaniem tzw. nowych zasad wymiaru określonych w art. 25-26 ww. ustawy emerytalnej jest zwykle niższe dlatego, że suma wskaźników waloryzacji kwartalnej, którymi zostałyby objęte składki emerytalne oraz kapitał początkowy przy przejściu na emeryturę w kwietniu lub maju, jest zazwyczaj wyższa od wskaźnika waloryzacji rocznej, który stosuje się przy ustalaniu emerytury w czerwcu danego roku. Formuła obliczania wskaźnika

waloryzacji składek, zarówno rocznej, jak i kwartalnej, jest oparta na wzroście przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne. W pierwszym kwartale roku wzrost przypisu składek w stosunku do czwartego kwartału poprzedniego roku jest znacznie wyższy niż w pozostałych kwartałach. Ma to związek z kumulacją okresowych wypłat wynagrodzeń w I kwartale roku. W konsekwencji wskaźnik waloryzacji składek za I kwartał danego roku jest wyższy niż roczny wskaźnik waloryzacji składek. Im większa jest ta różnica, tym waloryzacja kwartalna składek jest korzystniejsza od waloryzacji za ten sam okres w ujęciu rocznym. W konsekwencji, zgłoszenie wniosku o emeryturę w czerwcu jest mniej korzystne niż zgłoszenie wniosku w pozostałych miesiącach II kwartału.

Z uwagi na utrzymywanie się tej tendencji zainicjowano działania mające na celu zapewnienie ubezpieczonym uzyskanie rzetelnych informacji w tym zakresie. Przede wszystkim doradcy emerytalni oraz pracownicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyjmujący wnioski o świadczenia emerytalne informują każdą osobę zgłaszającą wniosek w czerwcu, że jeśli przejdzie na emeryturę chociażby o jeden miesiąc później, to uzyska wyższą kwotę emerytury. Przyszli emeryci mają też możliwość skorzystania z kalkulatora emerytalnego zamieszczonego na stronie internetowej ZUS w celu porównania wysokości kwot emerytury obliczonych dla poszczególnych miesięcy roku, w którym planują zakończyć pracę i przejść na emeryturę. Są to wprawdzie kwoty hipotetyczne, ale doskonale obrazują różnice w wysokości emerytury w zależności od miesiąca przejścia na emeryturę. Akcja informacyjna ZUS przynosi efekty. Na wzrost świadomości ubezpieczonych o znaczeniu daty przejścia na emeryturę wskazuje to, że do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wpływa znacznie mniej korespondencji w tej sprawie.

Osoby negujące prawidłowość decyzji organów rentowych ustalających wysokość emerytury przyznanej w czerwcu, mają możliwość dochodzenia swoich roszczeń na drodze sądowej. W orzecznictwie sądów powszechnych nie ukształtowała się jeszcze jednolita wykładnia przepisów określających zasady waloryzacji składek emerytalnych i kapitału początkowego w przypadku ustalania prawa do emerytury w czerwcu. Oprócz wyroków potwierdzających prawidłowość decyzji organów rentowych są również wyroki przyznające rację skarżącym. Przywołać tutaj należy wyroki Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 stycznia 2013 r. III AUA 1068/12 z 18 marca 2015 r. III AUA 933/14 i III AUA 934/14 jak i wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi wydany w sprawie sygn. akt. III AUA 554/14 z 22 kwietnia 2015 r.

Uprzejmie informuję, że przepisy art. 25 i 25a *ustawy emerytalnej*, określające zasady waloryzacji składek i kapitału początkowego, stanowiących podstawę obliczenia emerytury według zasad określonych w art. 26 tej ustawy, były niejednokrotnie analizowane przez niezależne sądy również pod kątem zgodności z Konstytucją RP, w tym zgodności z zasadą równości wobec prawa.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, w wyroku z dnia 22 sierpnia 2012 r. (III AUa 325/12) uznał, że ww. przepisy „nie naruszają konstytucyjnych zasad równości wobec prawa oraz państwa prawa, albowiem jedynie różnicują sytuację prawną osób pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych w zależności od długości opłacania składek na te ubezpieczenia, co jest cechą relewantną i dopuszcza takie zróżnicowanie, przy czym nie jest to niezgodne z art. 32 Konstytucji RP.”. W uzasadnieniu wyroku Sąd zauważył także, że wprowadzenie przepisów dotyczących waloryzacji składek ustalają w stosunku do określonych grup świadczeniobiorców różną metodę (mechanizm) waloryzacji, to jednak zachowują to samo założenie stabilnej wartości ekonomicznej otrzymywanych świadczeń oraz przewidują mechanizm umożliwiający jego urzeczywistnienie. W związku z tym, mimo różnic sposobów dokonania waloryzacji, co zresztą odnosi się tylko do jednego roku poprzedzającego nabycie prawa do emerytury, istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń emerytalno-rentowych do spadku siły nabywczej pieniądza nie została naruszona.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu do wyroku z dnia 13 lutego 2013 r. (IIIAUa757/12) w sprawie kapitału początkowego osób przechodzących na emeryturę w czerwcu danego roku podzielił pogląd Sądu Apelacyjnego w Krakowie zauważając, że „analizowane przepisy art. 25 i 25a *ustawy emerytalnej* nie naruszają zasady równości wobec prawa, albowiem jedynie różnicują sytuację ubezpieczonych w zależności od miesiąca przechodzenia na emeryturę, co jest cechą relewantną. W prawie zabezpieczenia emerytalnego sytuacja taka nie jest odosobniona, dla przykładu zupełnie inna jest wysokość emerytury obliczanej z zastosowaniem kwoty bazowej dla osoby przechodzącej na emeryturę w lutym, a inna w marcu danego roku (art. 19a *ustawy emerytalnej*).”

Jak z powyższego wynika, rozwiązanie problemu „emerytur czerwcowych” nie jest łatwe, ponieważ ewentualna korekta regulacji obowiązujących w tym zakresie nie może naruszać konstytucyjnej zasady równości wobec prawa. Należy bowiem mieć na uwadze, że data zgłoszenia wniosku determinuje wysokość emerytury również w tzw. starym systemie emerytalnym, obowiązującym osoby urodzone przed 1949 r. W przypadku tych osób kwota

bazowa, określona w art. 19 *ustawy emerytalnej*, służąca do wyliczenia świadczenia zmienia się co roku 1 marca. Nie zawsze nowa kwota jest wyższa od wcześniej obowiązującej, a zatem zgłoszenie wniosku o emeryturę po ogłoszeniu jej nowej wysokości nie gwarantuje uzyskania emerytury wyższej niż w przypadku wcześniejszego zgłoszenia wniosku, np. w lutym danego roku, pod rządami poprzednio obowiązującej kwoty bazowej.

Uprzejmie informuję, że dbałość o zachowanie spójności rozwiązań systemowych wymaga rozważenia w podejmowaniu decyzji odnośnie ewentualnych zmian regulacji dotyczących ustalania podstawy obliczenia emerytury, o których mowa w art. 25 i 25a *ustawy emerytalnej*. Kwestia podjęcia prac legislacyjnych dotyczących przedmiotowej sprawy była przedmiotem dyskusji na Zespole ds. Programowania Prac Rządu – 4 kwietnia 2019 r. Obecnie oczekujemy na decyzję w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

z up.
MINISTER

Marcin Giedemiec
PODSEKRETARZ STANU

MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Ubezpieczeń Społecznych
ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa

-82-

DUS. II. 041. G. 2019. 44

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2019 -04- 23
ZAL.	NR

Sz. P.

dr Adam Bodnar

Rzecznik Praw

Obywatelskich

MRPiPS

DUS084144